

BAGOSI ÉLET

A Magyar Élet folyóirat különkiadása

Tisztelt Bagosiak!

Az Országgyűlés alelnöke, a MAGOSZ elnöke, a Parlament Erdészeti Bizottságának elnöke

Jakab István

és

Hajdúbagos Országgyűlési Képviselője

Márton Attila

2011. november 10-én 17 órakor

nyílt lakossági

Fórumra

hozzánk érkezik.

Helyszín: Kultúrház

Szabó Lukács Polgármester beszámol az eddig végzett munkáról,
illetve a jövőbeni tervekről.

A fórumra tisztelettel meghívjuk a falu lakosságát!

Ott első kézből kaphatnak hiteles információt arra vonatkozóan, hogy milyen jövő köszönt az országunkra, szűkebb hazánkra, lakóhelyünkre az elkövetkező években.

Impresszum:

*A lapot kiadja: Hajdúbagos Község Önkormányzata
Felelős: Szabó Lukács Imre polgármester*

Miért maradt el a Bagosi Dinnyefesztivál?

A Magyar Állam 3 millió forinttal támogatta a Bagosi Dinnyefesztivál megrendezését. Ezen esemény nem az önkormányzat rendezvénye, hanem a Hajdúbagosi Futball-, Sport-, és Rendezvényszervező Egyesületé. A szervezet azért jött létre, hogy a helyi kulturális és sportéletet fellendítse. Elnöke Baumann László. Mellette jeles itt élő személyiségek is részt vettek a munkában. Az Önkormányzat a rendezvény kapcsán úgy döntött, hogy minden szükséges helyszínt biztosít a sikeres lebonyolításhoz (moziépület, sportpálya). Biztosítja az áramellátást, illetve átadja a szükséges berendezéseket, felszereléseket is. Ám a tavalyi év súlyos, e rendezvényt is érintő anyagi visszaélései miatt úgy döntöttünk, hogy a felmerülő költségeink megtérítésére százezer forintot kérünk, a rendezvény utáni takarításra és az illemhelyek biztosítására ugyanannyi összeget. Baumann László ekkor úgy döntött, hogy Monostorpályiban rendezze meg a fesztivált. Emiatt tiltakozásul több bagosi alapító tag kilépett az egyesületből.

Alláspontunk szerint az egyesület eljárása sem tisztességes, sem jogszerű nem volt. Tisztességes azért nem, mivel az elmúlt években igen jelentős támogatást kaptak az önkormányzattól, még a törvényes határon túl is, ami miatt erkölcsi kötelességük lett volna a rendezvény ittartása. Annál is inkább, mert az egyesület a bagosi kulturális, sportélet felvirágoztatására alapított. Nem volt jogszerű azért, mert a rendezvény állami támogatása a Bagosi Dinnyefesztiválra szólt. Bagosi Dinnyefesztivált pedig csak itt lehet megrendezni. Monostorpályiban csak Monostorpályi fesztivált lehet.

Kifogásunkat eljuttatjuk a Magyar Állam illetékes szervéhez is, mivel nem értünk egyet, hogy egy magánegyesület 3 milliós támogatásban részesüljön egy rendezvény megtartásához, amikor az önkormányzatunk csak 150 ezer forintban részesült a Bocskai Napok címszó alatt megrendezett falunapra.

Útjelző táblák

Régi adósságot törlesztett az önkormányzat akkor, amikor néhány héttel ezelőtt felállította a fő utcán az útjelző táblákat. A hozzánk érkező idegenek ezen keresztül információhoz juthatnak a legfontosabb utcák és intézmények elhelyezkedéséről.

Az önkormányzat a táblák felállítását alapvetően közadományokból biztosította, a piachoz és a Bocskai Napokhoz hasonlóan.

A „gazdagabb” ember kötelessége

„Akinek az Isten többet adott, annak többet is kell vállalnia”

E vonatkozásban csak jó hírekkel szolgálhatunk. Bár Bagoson nincsenek igazán gazdag emberek, ám a jobb módúak sem feledkeznek el erkölcsi kötelezettségükről. Örömmel jelenthetjük, hogy önkéntes felajánlással, illetve fekézésre számos bagosi lakos nyújtott jelentős segítséget (pénz és természetbeni) a falu fejlesztéséhez. A tapasztalatunk az, hogy ha látnak az emberek pozitív célt, úgy szívesen vesznek részt annak a megvalósításában is.

Most csak azért nem közöljük le a falu fejlődésének önzetlen segítőit, mivel nem tudjuk, hogy nincs-e kifogásuk az ellen, hogy az önkormányzat vezetése nyilvánosan is megköszönje azt, amit közös élőhelyünk jobbításáért tettek. Ám a következő számunkban közzétesszük a névsorukat, ha nem kifogásolják (bár enélkül is sokan tudják azt) **Köszönet érte!**

Wass Albert Vers és Prózamondó Verseny

Önkormányzatunk felhívására Szegényné Mikó Katalin könyvtáros és Pócsik Anett magyar tanárnő aktív közreműködésével hat faluban hirdettünk Wass Albert vers és prózamondó versenyt az általános iskolások számára.

Wass Albert a 20. század egyik legnagyobb nemzeti elkötelezettségű alkotója. Életének nagy részét szülőföldjétől távol, kényszerű emigrációban volt kénytelen leélni. Ennek ellenére valamennyi művében a mély magyar nemzeti elkötelezettség sugárzik az olvasóra.

Gyermekeink fejlődése, nemzettudatának alakítása miatt szükségesnek tartottuk e verseny megrendezését. Célunk az, hogy minél több gyerekkel ismertessük meg Wass Albert műveit, hogy ennek segítségével is olyan felnőtte válhassanak, akikre nyugodt szívvel bízhatjuk az ország jövőjét. A verseny győztesei erdélyi körúton vesznek részt, felkészítő tanáraikkal együtt, amelynek a csúcspontja a Csíksomlyói Búcsú lesz. (amely a magyarság legnagyobb gyülekező helye felekezetre tekintet nélkül. Ez a jutalomút egy életre kiható élményt jelent majd gyermekeinknek. Az utazás időpontja: 2012. Pünkösöd.

Felhívás a Ravatalozó tervezésére

A jelenlegi ravazatoló állapota és kinézete méltatlan a falu múltjához és jelenéhez. Nem nyújt lehetőséget arra, hogy méltóképpen és kegyeletteljesen búcsúzhassunk el távozó szeretteinktől.

Ezért az önkormányzat úgy határozott, hogy megteremti a végtisztesség megadásához az elvárható feltételeket. Amennyiben lesz lehetőség pályázat útján biztosítja a szükséges anyagiakat, ám ha erre lehetőségünk nem nyílik, akkor is megépítjük azt.

Mégpedig közadakozásból.

Tekintettel arra, hogy az elmúlt év is bizonyíték volt arra, hogy a lakosság áldoz nemes célra, most is meg vagyunk arról győződve, hogy egy év múlva kész lesz az új ravatalozónk. (Ne felejtsük el, hogy az árnyékvilágban csak igen rövid időt töltünk el a végső nyughelyhez képest.)

De milyen legyen az új ravatalozó?

Olyan legyen, amilyen legtöbbünknek elnyeri a tetszését. Legyen esztétikus, időtálló és fejezze ki azt, hogy alapvetően paraszti gyökerű emberek utolsó útjának lesz a végállomása.

Ezért *pályázatot hirdetek* mindenki számára (gyermek vagy felnőtt, építész vagy laikus) a ravatalozó külső kinézetének megtervezéséhez. Az elvárás csak az, hogy a négy égtáj felőli látványtervet rajzoljanak le. A nyertes pályázatot adjuk majd oda építésztervezőnek, aki ez alapján készíti el az engedélyes tervet.

Tehát a látványterv semmiféle szakképzettséget nem igényel. Csak fantáziát.

A megépítésre kerülő látványtervet 100 ezer forinttal jutalmazom.

Benyújtási határidő: 2011. december 31.

Helye: Polgármesteri Hivatal

Szabó Lukács

A temetői sírhelyek megváltásáról

A keresztény embernek - így a bagosi önkormányzatnak is - kifogásolható gyakorlata az, hogy a sírhelyeket csak 25 évre adja bérbe. Nem tudom, hogy ezt másutt mennyire indokolja „helyhiány”, de nálunk semmiképpen sem. Ha a zsidó vallás előírja a sírok örök időkre szóló háboríthatatlanságát, mi keresztények miért lennénk olyan kegyeletsértők - saját hazánkban, saját földünkön -, hogy 25 év után kifogatnánk őseinket a sírjukból. Debrecenben ez a szokás. És nálunk is ezt célozza a 25 évre szóló megváltás. De miért csak 25 évre? Miért nem örökre?

Hely van, lenne. Ha majd elfogynak a sírhelyek, úgy tudjuk bővíteni. A 100 évvel ezelőtt élt őseink

sem forgatták ki sírjaikból elődeiket, hanem nyitottak új temetőt. Éppen ezért az örök megváltásnak nincs és nem is lehet semmi akadálya. Csak akarat kell hozzá. Az akarat pedig van. Az önkormányzat döntést fog hozni az eddigi 25 éves megváltás örök időkre szóló megváltásra való átalakításának a feltételeiről. Ez biztosíték arra, hogy ha már a síremlékeink is elporladnak, a Temető még akkor is maradjon háborítatlan.

Ám ha mi az örök nyugalom biztosítását várjuk el későbbi nemzedéktől, ugyanezt kell biztosítanunk az elődeink számára is.

Rendezni kell az ócskatemető sorsát. A jelenlegi állapot méltatlan a faluhoz. Ezért azt nemes fák beültetésével emlékparkká kell átalakítanunk.

Ha pedig az egyháznál még fellelhetőek az eredeti sírkataszterek az elhunytak neveivel, úgy azt továbbra is meg kell őriznünk az utódaink számára.

A temető rendjéről

Bár a temető a református egyház tulajdona, annak rendbentartásáról - korábbi megállapodás alapján - az önkormányzat gondoskodik.

Azt mindenki érezkelhette, hogy az utóbbi években egyre nagyobb hangsúlyt helyeztünk a temető rendjének a biztosítására.

A rend fenntartása megköveteli a lakosság közreműködését is. Kérünk mindenkit, hogy a hervadt virágokat, koszorúkat csak a kijelölt lerakóhelyre helyezzenek el, mivel nincs az önkormányzatnak kapacitása a szemét folyamatos összeszedésére.

Egyes sírkövekeseknél is gyakorlottá vált, hogy a törött, vagy lecserélt síremlékeket a helyszínen hagyják, holott nekik kötelességük lenne annak a temetőből történő elszállítására is. Velük szemben fontolóra vesszük vállalkozási díj követelését.

Külön felhívjuk mindenki figyelmét a temető közterületeinek és az illemhely tisztaságának megóvására.

Kosárfonó Bagoson

A kosárfonás különféle technikáinak ismerete, alkalmazása az időszámításunk előtti időkbe nyúlik vissza. Kosarakat, különféle fonható anyagokból készülő tárgyakat a világ minden táján készítettek és készítenek ma is. Régészeti leletek tanúsága alapján láthatjuk, hogy a vessző megmunkálása az élet szinte minden területén jelen volt bölcsőtől a koporsóig. Gyerekek játékait készítették vesszőből, különféle formájú, funkciójú kosarakat termények szállításához, tárolásához, halászeszközöket, méhkaptárakat, ólakat, kerítést a ház köré.

Kemencék alapját is képezte vesszőfonat, melyet aztán betapasztottak, sőt magukat a házakat is egyes vidékeken vesszőfonatból készítették, amelyeket szintén sárral tapasztottak be. Ugyanezzel a technikával templomokat is építettek.

Vesszőből font tárgyakat korábban mindenhol készítettek, ahol a fűz megélt, hiszen a mindennapi életben jelentős volt a felhasználásuk. A vesszőfonás nem különálló mesterséggé vált a hagyományos paraszti társadalomban. Az egyébként gazdálkodással foglalkozó családok a téli időszakban, amikor a mezei munka szünetelt az ősszel leszedett vesszőt a tavaszi munkálatok kezdetéig feldolgozták. A ma boltokban, piacokon kapható kosarak már hántolt, héjától megfosztott vesszőből készülnek. A vesszőfonás az egyik legősibb kézműves technikánk. Fennmaradása, a mai napig tartó alkalmazása is azt mutatja, hogy a mai kor emberének még mindig ugyanúgy szüksége és igénye van ezekre a tárgyakra, mint régebben. Az archaikus formák mellett megtalálhatók ma a legmodernebb darabok is, ezért él tovább a mesterség.

A vesszőfonás lehetőségei ma nagyon széles skálán mozognak. A szép benne az, hogy ma sem kell hozzá más, mint az ezzel foglalkozó legelső embernek: egy vágószerszám és maga az alapanyag, a formák variációja végtelen. A leghagyományosabb formáktól eljuthatunk az egyedi ötletek megvalósításáig. Ez a munka kreativitásra, türelemre nevel, a mai ember, aki mindent boltban vesz, megtapasztalhatja benne az alkotás örömét, milyen az, amikor maga készíti el háztartása számára a használati tárgyait. Ha szeretne egy olyan kis közösség tagjává válni, ahol a régi fonók hangulatát idézve-összejönnek az emberek, beszélgetnek, dolgoznak, alkotnak, akkor várjuk jelentkezését, legyen az felnőtt vagy gyermek.

Üdvözléssel:

*Vincze Borbála kosárfonó
Telefon: 0620- 429-8999*

Megalakult a Faluórség!

Örömmel tudatom Önökkel, hogy megalakult a Hajdúbagosi Faluórség. Településünkön az utóbbi időben ismét elszaporodott a vagyon elleni bűncselekmények száma, ezért indokoltá vált a közbiztonság érdekében további lépéseket tennie az önkormányzatnak. Vannak a faluban vagy a falun kívül olyan egyének, akik azt hiszik, hogy rájuk nem vonatkozik a törvény és bármit megtehetnek az itt élők és a település kárára.

Itt meg kell említenem a rongálásokat, a betöréses lopásokat, tyúk és terménylopásokat, a közterek nem megfelelő használatát stb. Ezen „egyének” számára a rossz hír az, hogy az újonnan megalakult Faluórség a nemkívánatos emberek ezen tetteinek megakadályozásán fog munkálkodni a rendőrséggel szorosan együttműködve.

A település számára pedig jó hír, hogy a rendőrség és a polgárórség mellett immár egy harmadik, a falu közbiztonságára ügyelő szervezet is felügyelni fogja a rendet.

Így azok a személyek, akik azon törik a fejüket, hogyan lehet munka nélkül más kárára pénzt keresni, jóval kevesebb lesz az esélyük a bűncselekmények elkövetésére, hiszen mostantól nem tudhatják, hogy mikor futnak össze a faluőrökkel.

A faluórség szoros együttműködésben látja el feladatát a rendőrséggel és adott esetben a polgárórséggel, de a polgárórségtől függetlenül. Feladatai között szerepel a település közbiztonságának felügyelete (járőrözés), a helyi rendeletek betartatása, a közterületekre vonatkozó ellenőrzések (szeszital fogyasztás szabályairól szóló rendelet) és szabálysértés esetén a jegyző felé történő bejelentése.

Természetesen a faluórségnek nem az a célja, hogy az embereket zaklassa, hiszen a fő cél a közrend védelme és a bűnmegelőzés, de azon magatartás esetén, amely kirívóan sérti a faluban élőket következetesen fel fog lépni. Ezen személyekkel szemben, ha az önkormányzat bármely helyi rendeletébe ütközik a magatartásuk, akkor haladéktalanul megteszi a jogi lépéseket.

Vannak, akikben az a gondolat fogalmazódik meg, hogy a faluórség sem fogja tudni javítani a közbiztonság helyzetét. Természetesen nem lehet minden házhoz őrt állítani, de már az, hogy egy elhivatott új szervezet is felügyeli a rendet és segít a rendvédelmi szerveknek, már ez nagyban visszafogja bűnözőket. A kételkedő és „rosszmájú” embereknek ajánlom, hogy lépjenek be a faluórségbe és itt az alkalom, hogy ők is tegyenek a falu érdekében.

Ígérni nem szeretek, de azt bátran állíthatom, a faluórség mindent el fog követni annak érdekében, hogy a lakosság biztonságérzete az elfogadható szintet elérje.

A faluórség tagjaival a lakosság a nap bármely szakában találkozhat, hiszen nemcsak egy bizonyos időpontban teljesíti feladatát.

A faluórségbe szívesen várjuk mindenki jelentkezését, aki betöltötte a tizennyolcadik életévét, büntetlen előéletű, a minimum iskolai végzettsége szakmunkás és elhivatottságot érez arra, hogy tegyen a település érdekében.

Csak olyan jelentkezőket várunk, akik vállalják az éjszakai járőrözést akár gyalogosan is és függetlenül napszaktól, évszaktól, időjárás körülményektől elvégzik a rájuk szabott feladatot. Azon személyek, akik csak „ideig-óraig” akarnak részt venni a munkában ne jelentkezzenek, hiszen ez a feladat megbízható emberek munkájának összességét követeli meg.

Jelentkezni lehet: 06/70 378-3073 vagy 52/567-212-es telefonszámon. Személyesen a Polgármesteri Hivatalban ügyfélfogadási időben.

Kérjük a bagosiakat, hogy bármilyen a falu közrendjét érintő információval forduljanak bizalommal a Hajdúbagosi Faluórség tagjaihoz. Természetesen minden információt bizalmasan kezelünk.

*Kocsis Zsolt
alpolgármester*

Állandóság és változás az iskola életében

Nem könnyű megtalálni a mindennapi életben azt az egyensúlyt, amelyet érdemes fenntartani az állandóság (régi értékek) és a változtatás (új kihívások) között. Így van ez az általános iskolánkban is. Ez az év - és talán a következő is - erről fog szólni.

A legutolsó, s első hallásra „megbotránkoztató” változás több mint négy éve történt. Hajdúbagos-Hosszúpályi-Monostorpályi mikrotérsegi intézményi társulást hozott létre óvodai és iskolai között. A leglényegesebb kérdés az itt élők (gyerekek, szülők, pedagógusok, fenntartó) számára: Milyen előnyökkel és hátrányokkal járt ez a változás?

A nem kikényszerített változtatás (ugyanis 2007 tavaszán intézményünk megkapta az Oktatási Hivataltól az önálló működéshez szükséges engedélyt) a társult önkormányzatok saját elhatározása volt, jól felfogott érdekeik számba vétele után.

Mit nyertünk mi a „réven”? Kis iskola lévén addigi erőfeszítéseink ellenére is csak a társulás megszervezésével tudtuk biztosítani az oktatási törvényben meghatározott 100%-os szakos ellátottságot. A nehéz gazdasági helyzetben levő önkormányzatunk terheit jelentősen csökkentettük az intézményi társulási normatíva megszerzésével. Közös, nagy intézményként olyan pályázatokon vettünk részt, amelyből két alkalommal is nyílászárókat cserélhettünk ki az iskola és a

tornaterem helyiségein, illetve korszerű IKT-eszközökkel (digitális tábla, projektor, laptop) szereltük fel hat tantermünket, informatika termünkben lecserélhettük amortizálódott számítógépeinket.

Az integrációs programban való részvételünk eredményeként négy tartermünk teljes bútorzatát sikerült kicserélni, tanulóink kulturális élményekkel gazdagodtak, a mindennapi iskolai élethez nélkülözhetetlen eszközökhöz jutottak, illetve olyan „Jó gyakorlatok”-on vettünk részt más iskolákban, amelynek során pedagógusaink szakmailag fejlődtek, mások eredményes gyakorlatával ismerkedtek meg.

A bázisintézmény gyakorlatát kis változtatással átvéve olyan emelt szintű angol és német nyelvtanítást valósítottunk meg 7-8. osztályban, amelynek előnyeit gimnáziumba jelentkező tanulóink látták. S mindezt tettük a tanulóinkért, akik a változás gyümölcseit élvezhették az elmúlt időszakban.

S mit veszítettünk a „vámon”? Intézményünk önállósága „csorbult”, hosszabb lett a nevünk. A szakos „áttanítók” nem tudnak annyit gyermekeink között lenni, mint amennyit szeretnének, amennyi kívánatos lenne. Kicsivel több igénynek, szempontnak kellett megfelelnünk: saját önkormányzatunk, fenntartó önkormányzat, „bázisintézmény”. Ebből azonban tanulóink alig vettek észre valamit.

A 2010-ben felálló önkormányzat új igényeket is megfogalmazott, amely mögé odaállva segített azok megvalósításában. A 2011-12-es tanév munkatervét már ennek szellemében állítottuk össze. A nemzeti ünnepeinken való méltó megemlékezésekhez, a tanulók lokálpatriotizmusának magasabb szintre emeléséhez megfelelő körülményeket próbált kialakítani. Az iskola érték közvetítő szerepét hangsúlyozandó néptáncoktatást valósítottunk meg két csoportban, több mint harminc alsós és felsős részvételével. Az általános iskolai tananyagban nem szereplő, jelentős magyar író és költő (Wass Albert) munkásságával, műveivel ismerkednek meg tanulóink egy verseny keretében. Olyan tehetséggondozó szakköröket indítottunk (báb, színjátszó) vagy erősítettünk meg újra (művészeti, matematika), amellyel tehetséges tanulóink többek lesznek, hiszen tanórai keretben nincs lehetőségük abban elmélyülni.

A kevésbé igényelt német nyelvtanulás felszabadult óráit más értelmes célra tudjuk felhasználni (sajátos nevelési igényű és a tanulásban akadályozott tanulók egyéni fejlesztése, lemaradók felzárkóztatása, 7-8.

osztályosaink középiskolára való felkészítése, stb.). S mit hoz a holnap, az új köznevelési törvény? Azt csak a parlamenti elfogadás után tudjuk meg. A törvény koncepciója alapján egyben biztosak lehetünk: alapvető változást. Szervezetben és tartalomban egyaránt.

Mi (tanulók, szülők, pedagógusok, önkormányzat) annyit tehetünk, hogy tudatosan felkészülünk erre a változásra. Arra, hogy az intézménybe járó gyermekek a változással járó előnyöket maximálisan ki tudják használni, a hátrányokból viszont a legkevesebbet érezzék meg.

*Németh Vilmos
intézményvezető*

Segítsünk Egymáson!

Ezúton kérünk minden lakost, akinek megunt, kinőtt, felesleges gyermek és felnőtt ruhája, játéka és egyéb használati cikke van, hogy segítsen és ajánlja fel az arra rászorulók részére.

Kérjük, hogy az alábbi telefonszámon vagy címen jelezzék szándékukat, vagy lehetőség szerint juttassák el adományukat:

Telefon: 52/374-018

Cím: Polgármesteri Hivatal Hajdúbagos, Nagy u. 101.

A felajánlott adományokból ingyenes kiosztást tervezünk a lakosság részére, melynek időpontjáról a későbbiekben nyújtunk tájékoztatást.

*Győrfiné Vas Zsuzsa
családgondozó*

Hajdúbagos vázlatos történelme

Községünk külső területén már az őskorban is éltek emberek. Ennek bizonyítékai az itt talált emberi csontok, bronz eszközök. A régészek ezt Körös-kultúrának, Koszider-korszaknak nevezik. Ezek az őseletek a Nagykarolyi Városi Múzeumban vannak kiállítva. Később avarok lakták ezt a területet, akik letelepülve földműveléssel, halászattal foglalkoztak. Mivel ez a terület a vándorlás útvonalaiba esett, elődeink a honfoglalás során az elsők között foglalták el ezt a területet, telepedtek meg. Az akkori sík, füves pusztákon jó legelőket találtak, de a vizes, lápos, erdős részek is bőven szolgáltatott élelmet a gyarapodó közösségnek. Első írásos emlékünk a XIII. századból maradt fenn, ahol is Bagos az álmosdi Chyre család birtoka a környező településekkel együtt. Bogus, Bagus, Nugbogus, Kysbogus, Naghbagos, Csirebagos, Hajdu-Bagos névváltozatokkal is találkozhatunk.

Már 1332-ben komoly adózó hely volt jelentősebb egyházzal, a korabeli viszonyok között nagy településnek számított.

A falu középkori életében nagy változást hozott a XVI. századi török terjeszkedés. Mivel Bagos a hódoltsági területek szélén helyezkedett el, nem részesült a török közigazgatás kiszámíthatóságában, de annál többet szenvedtek az itt élők a peremvidékeket sújtó rablásoktól, falvaikat gyakran felégették, az ott élőket rabláncon elhurcolták. Ez jól nyomon követhető a különböző kimutatásokban, összeírásokban fennmaradt nevek összehasonlításából. Szinte teljes lakosságcsere ment végbe. Az Albert, Bakta, Bodó, Garami, Karági, Kaszás, Körte, Rózsás, Szabados, Szire, Tódor, Vártó nevű családok teljesen eltűntek: vagy mindenki a pusztulás sorsára jutott, vagy az életben maradtak északra, a magyar királysági vagy az erdélyi területekre menekültek, s később sem tértek vissza. A Virágos család talán csak a kivétel, akik az 1572-es defterben (összeírásban) is bagosi lakosok voltak, és évszázadok múlva is leszármazottaik éltek, élnek Hajdúbagoson.

A hódoltsági területek nyugati és északi szélein felerősödő végvári harcok itt komolyabb, védhető várak hiányában nem alakultak ki. De ebben az állandó bizonytalanságban, örökös háborúskodásban élés jó táptalaja volt az ellenállás, a túlélés megszervezésének. Olyan foglalkozást kellett választaniuk az itt élőknek, hogy szükség esetén az értékeket el lehessen rejteni vagy vinni.

A török-tatár hordák által felégetett falvak földönfutóvá tett férfi lakossága jelentette a XVII. század elején kibontakozó szabadságharc bázisát Bocskai István számára, mivel az itt élők értettek a fegyverforgatáshoz. Végigharcolták Bocskai oldalán az 1604-1606 éveket, s vitézségükért egyéni nemességet nyertek el saját maguk és leszármazottaik számára, a további életük megalapozásához pedig telket, földet. A későbbi erdélyi fejedelmek is tovább folytatták a hozzájuk hűséges hajdúk letelepítését, megnemesítését. Báthory Gábor, Bethlen Gábor, I. és II. Rákóczi György a székelyekéhez hasonló kollektív nemességet adtak a hajdúknak, akik kiváltságait külön-külön nem, csak együttesen gyakorolhatták. Voltak őseink között olyanok is, akik nem vitézségükkel, hanem más cselekedetükkel írták be magukat a történelembe. Ezek közé tartozott Basa János is, aki társaival Nagyvárad mellett kelepcebe csalta és megölte Báthory Gábor fejedelmet. De ők is csúfúl végezték: mindegyikőjüket felakasztották, mint latrokat.

Bocskai egyéni nemességet ajándékozott a legkiválóbaknak, 9254 hajdúnak Korponán. A bajomi vártartományt, benne Bagost Nagy András hajdúgenerális kapta hűsége jutalmául. A hajdúk megjutalmazásának kialakult rendje volt. Egyrészt saját jobbágytelkükre nyertek kiváltságot, másrészt lakott helyeken pusztán maradt, a fejedelemeire szállt telkeket kaptak adományként. Arra is volt példa, hogy, a fejedelem tulajdonába került elnéptelenedett faluba nyertek leszállítást, s ott a telkeket sorshúzással osztották ki egymás között. Ezek vagy a később Bethlen Gábor által Gyulafehérváron megnevesítettek között voltak az akkor még Biharban, Székelyhídon, Szikszón élt Barmosok, Basák, Bendék, Berták, Csorvási Szabók, Győrösiek, Papok, Szikszaiak (Litteráti Szabók), elődeink is, akiket 1631-ben Nagykállóból telepítettek át a derecskei uradalomba Erdélyi András kapitány vezetésével, így Bagosra is. Gazdagságuknál, tekintélyüknél fogva ők lettek a települések vezetői, meghatározó személyiségei.

Bagos jelentőségét mutatja, hogy 1696-ban itt tartották Bihar vármegye közgyűlését is. A nagyhajdú- és kishajdú-települések (köztük Bagos is) megválaszthaták vezetőiket, megszervezték önkormányzataikat. Az írott és íratlan törvények betartására választott bíróság vigyázott. Ezeket a funkciókat csak egy-egy éven át lehetett betölteni, de gyakori volt az újraválasztás is. Ezért terjedt el a mondás: „Körbejár, mint a falusi bíró tisztsége” vagy „Kimúlt már, mint a falusi bíró a bíróságból”.

Ezek a tekintélyes családok nemcsak a világi tisztségviselőket adták, hanem az egyháziakat is. Belőlük került ki a mindenkori hivatalba lépő főbíró, második bíró, esküdt, kurátor, presbiter, egyházfi, akik nemcsak ingyen szolgálták közösségüket, hanem ünnepélyes esküt tettek annak megóvására, gyarapítására, sőt élen jártak az adakozásban is. Pl. Bakos Gergely a halálos ágyán 1 tinót, Kovács György egy tizenkét iccés rézkantát, „Nemes Fazekas Erzsébet asszony a Bagosi Sz. Ekklezsiához való szeretetéből egy sűrű arany virágos patyolatból való keszkenőt” hagyott a református egyházra. Napóleon hadjárata idején Barmos Mihály 1807-ben hadi segedelemre 2 frt 13 krt, múzeumra 7 krt, Barmos István hadi segedelemre 1 frt 08 krt, múzeumra 3 krt, ifj. Barmos Mihály hadi segedelemre 1 frt 27 krt, múzeumra 4 krt adott. A mindenkori uralkodók állandóan vitatták, ahol lehetett, csorbították a kollektív hajdú kiváltságokat. De arra is volt példa, hogy a Csorvási Szabó (Cs. Szabó) és a Csorvási családok „egymást álarcoskodással vádolták”, egymás neveit

kívánták felhasználni a nemességvizsgálat bizonyítási eljárása során. A királyok, az erdélyi fejedelmek sokszor tartottak igényt a hajdúnemesek kardjára, vitézségére. Ők az adómentességüket fegyveres szolgálattal, kisebb csapat kiállításával váltották meg. Pl. az 1741-es nemesi felkelés alkalmával Mérki Mihály 10, Pap János 15, Győrösi István 30, míg Barmos András bagosi hajdúnemes 50 katonát állított az uralkodó, Mária Terézia szolgálatába. Már a Rákóczi-szabadságharc leverése után az egyéni nemességet vitató pereket indítottak, ahol az érintettek eredeti oklevéllel vagy hiteles tanúkkal kellett többször is bizonyítani nemességét. A hajdúnemes családok ezért nem adták ki a nemeslevelet, a „kutyabőr” a máshová elszármazott rokonoknak sem. Mivel a perek kimenetele kétséges volt, a szabad hajdúk közül egyre többen kerültek újra jobbágysorba. A XVIII. században viszonylag gyakori összeírásoknak az volt a célja, hogy minél több nem kiváltságolt adózzon. Jól példázza ezt a Győrösiek sorsa, akik „nem tudni mi okból egy Vármegye tisztje Bagosra jövelele után lehányattattak a nemességéből”. Mária Terézia uralkodása alatt készítették el az Urbáriumot, amely szerint 1772. szeptember 30-án 90 colonus (szabad menetelű ember), 21 inquilitus (házzal bíró zsellér), 4 sub. inquilitus (más házában lakó zsellér) család volt Bagoson. Az egyéni hajdúnemeseket és még néhány családot szándékosan nem írtak össze, így azoknak adózni sem kellett.

Nem csak a háborúk, hanem a különböző járványok is tömegesen szedték áldozataikat a bagosiak közül. Az 1738-40-es pestis-, az 1831-32-es és az 1872-73-as kolerajárvány idején több százan haltak meg a középkorú felnőttek és gyermekek közül, mivel azok a XIX. század végéig gyógyíthatatlan betegségek voltak. A fiatal nők egy része az akkor még szintén gyógyíthatatlan gyermekszülés utáni gyermekágyi lázban vesztette életét, a megszületett csecsemők között a bölcsőhalál, különböző fertőzések szedték áldozataikat. A fiatal asszonyok nagy bátorságról tettek tanúbizonyságot, amikor a 35-40%-os halandóság ellenére is vállalták a többszöri gyerekszülést. Az anya halála után esetleg életben maradó csecsemő pedig kellő gondoskodás hiányában halálozott el néhány héten, hónapon belül. Pedig éppen ők jelenthették volna a falu jövőjét, lakosságának növekedését. Ezért nem volt ritka az az eset, hogy a feleségét, esetleg gyermekét is eltemető férj néhány hónap (vagy csak hét) múlva újraházasodott, így biztosítva élő kicsinyei számára az anyai

gondoskodást. Az özvegy ezen cselekedetét a falu sem ítélte el, de a hajadon lányok ilyen özvegygel való házasságát sem. Szokássá vált, hogy a megszületett csecsemőt néhány napos korában megkereszteljék, hogyha mégis meghalna, ne maradjon keresztleetlenül. A megmaradás másik módja a nagyszámú gyermekáldás volt, amely biztosította közösség túlélését ekkora halandóság esetén is. Volt rá példa, hogy egy család megszületett tizennégy gyermeke közül csak négy érte meg a felnőtt kort, de még így is maradt esély a család növekedésére, a név továbbvitelére. Az utóbbi évtizedekre is jellemző "egyke" (esetleg "kettőke") életstílus nem honosodott meg. A szülők nem a saját kényelmüket tartották szem előtt a családalapításkor, hanem a nagy család megtartó erejét. Úgy gondolták, ezek a gyerekek nem csak elvesznek, hanem idővel hozzá is tesznek a család megélhetéséhez. Ez a családokat, falvakat, népeket sújtó tragédia csak a XX. század első harmadában mérséklődött, tűnt el a penicillin felfedezésével. Bár a bécsi udvar mindent megtett annak érdekében, hogy kiírta a hajdúhagyományokat, azok mégis tovább éltek a közösségekben századok múlva is. Így nem csak a nagyváradi és máshol tartott gyakorlatozáson jelentek meg a bagosi hajdúleszarmazottak kis csapatukkal, hanem szükség esetén a forradalmak, szabadságharcok csatáiban is részt vettek. Az 1848-49-es szabadságharc idején Bem tábornok seregében harcoltak a téli hadjárat során többek között Berta Gábor, Csorvási Szabó Imre, Lőrinczi István, Mikecs Imre, Szatmári István nemzetőrök is. De megtaláljuk az I. világháború vérzivataros csatáiban is a bagosi bakákat és huszárokat. Sokan ott estek el Szerbia, Bosznia, Szlovénia harcmezőin. Majd egy évszázad után fájdalmas volt látnom az Isonzó melletti kis falu temetőjében a több ezer kőkeresztet, amely alatt magyar katonák, köztük L.Nagy Károly dédnagyapám alussza örök álmát. A II. világháború még nagyobb pusztítást okozott falunknak. Mostmár nemcsak a román, orosz, német harcmezőkön, hadifogoly légerekben pusztultak elődeink, hanem a háború a civil lakosságot sem kímélte. A bombatalálatot kapott debreceni Nagyállomás romjai alatt is maradtak bagosiak. Falunk leégett házai, szétlőtt templomunk és tornyunk, az itt élők szenvedései mutatták a front átvonulását. A jobb életben reménykedők '56-os próbálkozásaira megtorlás volt a válasz. Rájuk és harcos elődeikre közösen emlékezve csak évtizedek múlva, a felállított emlékműnél röhátták le gyeletüket a bagosiak.

Németh Vilmos

Elfogadták a község rendezési tervét

Korábbi cikkeinkben már tájékoztattuk a falu lakosságát arról, hogy készül községünk rendezési terve. Az önkormányzat legutolsó ülésére ez elkészült és a testület el is fogadta. Az önkormányzat hirdetőtábláján közszemlére bocsátjuk, ahol mindenki megtekintheti. A rendezési tervet nem tekintjük szentírásnak, amennyiben a falu a fejlődése azt megkívánja, a szükséges mértékben módosítani fogjuk.

Nyílt levél képviselőtársaimnak

Kell-e tiszteletdíj a képviselőknek?

Tisztelt Képviselőtársaim!

2010 októberében esküt tettünk Hajdúbagos község fejlődésének előmozdítására. Minden helyen ahol csak lehetett, megszorításokat kezdeményeztünk, sok embert elküldtünk, összehívásokat hajtottunk végre, közmunkásokkal végeztettük el a feladatokat, csak hogy megtakarítást érjünk el. Arra ugyanis nagy szükség volt, mivel igen nagy adóssággal vettük át az önkormányzatot és még az is kétséges volt, hogy az idősek otthonát és benne 30 munkahelyet meg tudjuk-e menteni a teljes felszámolástól és az önkormányzatunkat a csődtől. Azóta igen jelentős javulást értünk el közös erőfeszítésünk nyomán. De még mindig a veszélyzónában vagyunk.

Én óva intek minden képviselőtársamat attól, hogy egyáltalán felvesse a képviselői tiszteletdíj adásának a lehetőségét. Főleg azoktól lenne ilyen felvetés erkölcsstelen, akik anyagilag nem is szorulnak rá.

Személy szerint én nem azért támogattam az elbocsátásokat, hogy munkahelyek megszüntetésével én vagy bárki közülünk is tiszteletdíjat vehessen fel. Hanem azért, hogy a falu fejlődését szolgálhassam.

A törvény egyébként is úgy rendelkezik, hogy képviselő számára tiszteletdíj adható, ám nem kötelező. Álláspontom szerint mindaddig, amíg a falu helyzete nem lesz megnyugtató, addig ilyen kérdésnek a felvetésére sem kerülhet sor.

Kérem Tisztelt Képviselőtársaimat – hogy még mielőtt bárki is kezdeményezne ezen ügyben lépéseket - gondolkozzanak el felvetésemen.

*Tisztelettel: Nagy Balázs
képviselő*